

Velký Lél

Ostrov nesie názov podľa blízkej osady **Velký Lél**, ktorá bola nazvaná podľa maďarského vojvodu Lehela alebo Léla, popraveného v Nemecku v 10. storočí. Osada Velký Lél aj ostrov samotný sú dnes súčasťou obce Zlatná na Ostrove (Csallókőzaranyos).

Osada Velký Lél sa kedysi pýšila farmou, krásnym parkom a do okolia rozvoniavajúcim liehovarom. Dnes je z neho len ruina s komínom a v osade je obývaných pár posledných domov. Miestni tu chovali kravy, kone, ovce, pestovali obilie a kukuricu.

Samotný ostrov bol prístupný len cez brod, preto bol vhodným a bezpečným pasienkom pre domáce zvieratá. V čase povodní, keď sa ostrov neraz ocitol takmer celý pod vodou poskytovali štvornohým obyvateľom útočiská lúky na pevnine v okolí dediny. Vlhké lúky a pasienky, ktoré sa u nás dali v minulosti nájsť na nížinách v okolí všetkých väčších riek boli veľmi rozšírené, pretože svojou úrodnosťou dokázali užiť stáda domácich zvierat po celý rok. Neustály prísun úrodného bahna z Dunaja zabezpečoval rýchly rast trávy a širokolistých bylín. Pravidelné spásanie a kosenie sa zároveň postarali o malebný trávnatý ráz krajiny so vzácnou faunou a flórou.

Lužný les – tvrdý, jaseňovo-brestovo-dubový ale aj mäkký, vrbovo-topoľový pokrýva takmer polovicu ostrova. Dnešná „pralesná“ rezervácia vznikla pôvodne na ochranu obrovskej hniezdnej kolónie volaviek popolavých. Ochrana kolónie sa bohužiaľ nestihla preniesť z papierov do reality, a tak sa stalo, že v čase vyhlasovania rezervácie prebiehala v jej okolí holorubná ťažba, a volavky sa odsťahovali na malý ostrovček na maďarskej strane Dunaja. Ostrov je z jednej strany lemovaný v týchto miestach už veľmi širokým hlavným korytom Dunaja, a z druhej strany takisto relatívne širokým Veľkolélskym ramenom. Voda v ramene v minulosti nerušene tiekla, ale po reguláciách v 80-tych rokoch 20. storočia zostala prevažnú časť roka stojatá. Rameno teraz postupne zarastá ostricami a vrbami od brehov a na voľnej hladine môžeme nájsť vzácnu kotvicu plávajúcu (*Trapa natans*).

V rokoch 2004-2005 bol ostrov ako súčasť Chráneného vtáčieho územia SKCHVU007 Dunajské luhy zaradený do európskej siete chránených území Natura 2000. Ostrov je aj samostatným Územím európskeho významu SKUEV0183 Veľkolélsky ostrov s rozlohou 328,65 ha.

Veľkolélske lúky sú lemované mohutnými topoľmi a hlavovými vrbami. Krajínarsku hodnotu ostrovu pridávajú aj staré solitérne duby uprostred lúk.

Na ostrove je od roku 2008 sedemdesiatihlavé stádo dobytky. Títo oddávna prirodzení obyvatelia dunajských mokrých lúk a pasienkov dostali za úlohu zabezpečiť postupné vypásanie plôch zarastených bodľáčim, nepôvodnou zlatobyľou a náletom invázných drevín. Menej prístupné plochy a pichľavé kroviny sú zasa starosťou početného stáda oviec a kôz. Medzi bežnými hospodárskymi plemenami nechýbajú ani tradičné fajty z maďarskej pusty, sivé rohaté kravy (szürke marha) a čierne racka ovečky s dlhými zakrútenými rohmi. Od roku 2010 sa postupne dokupovali huculské koníky, ktoré tak doplnili staronový vzhľad ostrova.

Zlatná na ostrove □ (Csallókőzaranyos)

Prvá zmienka o obci pochádza z roku 1094, keď sa spomína ako Locus Aureus. Všetky názvy nám napovedajú, že sa tu už v dávnych časoch získavalo zlato. V Dunaji sa zlato ryžovalo od čias Keltov a skončilo sa až za predmníchovskej republiky. Vody Dunaja vytvorili v týchto miestach meander, v ktorého náplavoch sa usádzalo značné množstvo zlata. Dokonca aj dnes ten, kto má šťastie a cit v rukách, môže v piesku z brehu Dunaja vyryžovať pár zlatiniek.